

Sveikatos problemų ar negalią turinčių jaunų žmonių įtraukimas į aktyvią veiklą

Santrauka

Įvadas

Šiame Eurofound tyrime nagrinėjama sveikatos problemų ar negalią turinčių jaunų žmonių padėtis vienuolikoje šalių (Danijoje, Suomijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Airijoje, Nyderlanduose, Lenkijoje, Portugalijoje, Ispanijoje, Slovakija ir Jungtinėje Karalystėje) ir taip pat ES lygmeniu, ypatingą dėmesį skiriant įtraukimo į aktyvią veiklą politikos įgyvendinimui nacionaliniu lygmeniu. Įtraukimo į aktyvią veiklą politikos tikslas – apjungti tris pagrindinius toliausiai nuo darbo rinkos esančių žmonių gerovės ramsčius – pakankamas pajamas, galimybes dalyvauti darbo rinkoje ir kokybiškas paslaugas. Pagrindinis tyrimo tikslas – nustatyti, kaip įgyvendinama politika, kuria siekiama, kad sveikatos problemų ar negalią turintys jauni žmonės iš nieko neveikimo pereitų į užimtumo pasaulį. Tyrimo išanalizuoti keturiasdešimt keturi įvairūs ir naujoviški geros praktikos atvejai, apibendrinamos paslaugų teikėjų charakteristikos, jų patirtis bei jų projektų sėkmės veiksniai ir jų pagrindu daromos išvados, kurios gali būti taikomos visoje ES. Kai kurie geros praktikos pavydžiai yra skirti psichinei sveikatai, nes daugumoje tirtų šalių psichinė sveikata kelia vis didesnį susirūpinimą. Ypatingas dėmesys skiriamas diskusijoms apie nacionaliniu lygmeniu vykdomas reformas.

Politinės aplinkybės

Europos Sąjungoje sveikatos problemų ar negalią turintys jauni žmonės ieškodami darbo susiduria su sunkumais. Nors informacija apie šią asmenų grupę yra ribota, iš jos vis dėlto matyti, kad tokių, mokyklą tik ką baigusių ir neseniai į darbo pasaulį įsijungusių žmonių užimtumo procentas yra labai mažas, o invalidumo ar kitas pašalpas gaunančiųjų skaičius didėja. Statistikos duomenų apie šios grupės dydį gauti sunku, nes užimtumo statistikoje jaunų žmonių sveikatos būklė neregistruojama, o informacijos apie jaunų žmonių užimtumą sveikatos būklės ir negalios statistikoje rasti taip pat sunku.

ES lygmeniu sveikatos problemų ar negalią turinčių žmonių atžvilgiu taikoma įvairaus pobūdžio politika, bet svarbiausia yra įtraukimo į aktyvią veiklą politika. Tačiau tokios politikos nauda šių jaunų žmonių grupei bus menka, jei kartu su priemonėmis, siekiančiomis užtikrinti pakankamas pajamas, galimybes dalyvauti darbo rinkoje ir kokybiškas paslaugas, joje nebus rūpinamasi švietimu ir mokymusi visą gyvenimą. Žmonėms, kurie pereina į darbo pasaulį, švietimas turi lemiamą reikšmę. Kitos politinės priemonės, pavyzdžiui, užimtumo skatinimo, kovos su diskriminacija ar negalią turintiems žmonėms skirtos priemonės, taip pat gali turėti nemažą reikšmę, bet jos nėra skirtos specialiai sveikatos problemų ar negalią turintiems jauniems žmonėms.

Pagrindinės išvados

Nacionaliniai įstatymai ir programos

Atliekant tyrimą, valstybėse narėse nustatyti 144 teisės aktai ir 117 atitinkamų programų, skirtų daugiau nei vienam pagrindiniam įtraukimo į aktyvią veiklą politikos ramsčiui. Tačiau aišku, kad Europos Sąjungos lygmens įtraukimo į aktyvią veiklą politika tik iš dalies paskatino didžiąją dalį šių iniciatyvų, net jei jų nuostatos ir veikla atitinka tokią politiką. Be to, taip pat akivaizdu, kad valstybėse narėse labai skiriasi, kiek tokios priemonės nukreiptos į sveikatos problemų ar negalią turinčius jaunos žmones.

Per tyrimą išryškėjo keletas svarbių temų:

- pastebima tendencija sveikatos problemų ar negalią turinčių jaunų žmonių poreikiais rūpintis taikant visiems tinkamas bendro pobūdžio priemones, o ne teikiant specialias paslaugas.
- Daugelyje šalių svarbus vaidmuo vis dar tenka globėjisko pobūdžio paslaugoms.

- Sprendžiant šių jaunų žmonių problemas svarbu ir veiksminga pagrindinį dėmesį skirti jų perėjimui iš mokyklos į užimtumo pasaulį.
- Gana dažnai taikomos iniciatyvos, kuriose numatoma skirti paramą darbdaviams ar nustatyti įdarbinimo kvotas, tačiau jauni žmonės tokiose kvotose sudaro tik nedidelę dalį.
- Dėl ekonominės krizės paslaugų finansavimas yra nepakankamas.

Geroji praktika

Išnagrinėjus gerosios praktikos atvejus, išryškėja keletas principų:

- perėjimo į darbo pasaulį laikotarpiu būtina derinti trejų metų metodiką – ugdyti įgūdžius, mokytis ir įdarbinti.
- Pasibaigus mokymo laikotarpiui, asmenį būtina įdarbinti greitai, kad nenutrūktų duotas darbo impulsas ir nepasimirštų įgūdžiai.
- Asmenims turi būti suteikta galimybė patiems kontroliuoti savo karjeros kelią ir pasirinkti, kuriuo keliu eiti.
- Darbdaviams reikalinga parama, įdarbinant, mokant ir išlaikant darbuotojus su negalia.
- Galutinis visų projektų tikslas turėtų būti darbo rinkos atvėrimas tiems, kurie gali ir nori joje dalyvauti.
- Geriems projektams, kurie atitiktų įtraukimo į aktyvią veiklą politikos metodiką, subrandinti reikia laiko.

Yra patikimų įrodymų, padedančių nustatyti, kurios sveikatos problemų ar negalią turinčių žmonių įtraukimo į aktyvią veiklą priemonės yra veiksmingos ir su kokiais sunkumais susiduriama siekiant šio tikslo. Gerajai praktikai būdingi keletas elementų, pavyzdžiui, iniciatyvumas, teikiamos naudos lankstumas, perėjimo iš mokyklos į darbo pasaulį lengvinimas ir galimybė jauniems žmonėms patiems pasirinkti kelią į užimtumo pasaulį.

Išnagrinėjus konkrečius atvejus, nustatytos šios pagrindinės problemos:

- įtraukimo į aktyvią veiklą politika projektų kūrimui ir vykdymui turėjo nedidelę įtaką ir tik kai kuriose šalyse;
- iniciatyvos, kuriose derinami keliems pagrindiniams žmonių gerovės ramsčiams skirti veiksmai, yra daug sėkmingesnės;
- įtraukimo į aktyvią veiklą politikos įgyvendinimui būtinas geras visų keturių jų gerovės ramsčių (įskaitant švietimą) paslaugų tiekėjų bendradarbiavimas, tačiau tai nelengva užtikrinti.

Politikos orientyrai

- Ir politikoje, ir praktikoje sveikatos problemų ar negalią turintiems jauniems žmonėms skiriama mažai dėmesio; tokią padėtį būtina keisti.
- Būtina reikšmingai patobulinti duomenų rinkimą ir ataskaitų rengimą.
- Reikia veiksmingiau siekti, kad psichinė sveikata netaptų tikslinės grupės socialinės atskirties priežastimi.
- Būtina sukurti naujas politikos priemones, kurios pasiektų tikslinę grupę.
- Įgyvendinant įtraukimo į aktyvią veiklą politiką, visos paslaugų sistemos turi būti geriau integruotos.
- Kad įtraukimas į aktyvią veiklą būtų sėkmingas, būtini bendri vyriausybės ir kitų stambių suinteresuotųjų subjektų veiksmai.
- Taikant politines ir praktines priemones, būtina mokytis iš patirties ir remtis turimais įrodymais. Tiriant konkrečius atvejus, galima apčiuopti įrodymų, kurie padeda įžvelgti, kokios priemonės veikia ir ką reikėtų įtraukti tobulinant politiką
- Taikant politines ir praktines priemones, reikia atsižvelgti į daugelį labai svarbių veiksnių, svarbiausia į ekonomikos nestabilumą didelėje Europos dalyje. Sveikatos problemų ar negalią turintys jauni žmonės yra ypač pažeidžiami, todėl šios grupės darbai būtina sukurti paklausą.

Papildoma informacija

Daugiau informacijos kreipkitės į tyrimų pareigūnę Anna Ludwinek elektroninio pašto adresu: alu@eurofound.europa.eu